

**Dél-kelet Európai Transznacionális Együttműködési Program
SEE TICAD Projekt - A Tisza vízgyűjtőterületének fejlesztése**

Előzmények

A Tisza folyó 2000-ben került az érdeklődés középpontjába, amikor számos – hosszú távon és nagy területi kiterjedéssel érvényesülő – súlyos esemény történt, mint a ciánszennyezés, árvíz, aszály, belvíz. Az események hatását erősítette az érintett területek viszonylagos elmaradottsága és periférikus helyzete is. Mindez ahhoz a közös felismeréshez vezetett, hogy a közel 158 000 km²-t érintő Tisza vízgyűjtő területnek olyan környezeti, gazdasági, infrastrukturális és szociális kihívásokon alapuló komplex problémákkal kell szembenéznie, amelyek fenntartható megoldása nemzetközi összefogást igényel.

A projekt háttere az Európa Tanács által létrehozott CEMAT egyezmény, amelyet az érintett országok területfejlesztéséért felelős miniszterei írtak alá, és amely összehozta az érintett minisztériumokat és tervezőintézeteket a közös cél, a Tisza-térség fejlesztése érdekében. A projektötlet ebből a kezdeményezésből lépésről lépésre fejlődött a közös munkaértekezleteken.

2009 júliusában, a projekt indító munkaértekezletén – a Tisza vízgyűjtő területén elhelyezkedő 5 ország 14 szervezetének és a Duna Védelmi Nemzetközi Bizottság (ICPDR) Tisza Csoportjának együttműködésében – kezdődött el a közös munka.

A projekt célja

A TICAD projekt kiterjed a vízgyűjtő-gazdálkodás, az ökológia, a földhasználat, a természetvédelem, valamint a gazdaság, a társadalom és a környezetvédelem kérdéseire. A megvalósítás 2009 májusában indult, és a tervek szerint 2012 februárjában ér véget. A nemzetközi partnerség több, a Tisza térségének fenntartható fejlesztésében érdekelt partner szervezetet tömörít, vezetője pedig a VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

A TICAD projekt fő célkitűzése, hogy hozzájáruljon a Tisza térség fenntartható, integrált területi fejlődéséhez, elősegítse egy fenntartható gazdasági szerkezet kialakítását, a természeti és kulturális erőforrások optimális használatát, a versenyképes növekedési területek kiegyensúlyozott fejlődését és fokozza a településhálózat belső és külső funkcionális kapcsolatainak kialakulását.

A projekt tartalmi elemei

A projekt több, egymással összefüggő tevékenység megvalósításával járul hozzá a kitűzött célok eléréséhez. Az **öt országra kiterjedő közös információs- és adatbázis**, valamint a közösen kialakított **vizsgálati módszertan** szolgálja a térség állapotának összehasonlítható, feltáró vizsgálatát, az egyes **nemzeti vizsgálatok** teljes vízgyűjtő területre történő szintézisét. A közös, vízgyűjtőszintű vizsgálatra épül az **integrált területi stratégia**, melynek célrendszere – a résztvevők szándéka szerint – együttesen keresi a választ a vízgazdálkodási, a területhasználati, a környezet- és természetvédelmi, a gazdaságfejlesztési és a társadalmi kérdésekre.

A vizsgálati eredményekre illetve a területhasználat változást befolyásoló tényezők elemzésére alapozva egy, a **területi tervezést támogató modellező szoftver** kerül kifejlesztésre a projekt keretein belül. A modellező szoftver segíti a tervezőket és a döntéshozókat a területi folyamatok komplexitásának, összefüggésrendszerének felismerésében és bemutathatóvá, érzékelhetővé teszi a különböző forgatókönyvek esetén bekövetkező környezeti, területhasználati és infrastrukturális változásokat.

A stratégiai tervezést segíti a **három különböző területi konfliktust feldolgozó mintaterv** is. A projekt végső munkafázisában a megalapozó vizsgálatok, a közös stratégia, valamint a döntéstámogató rendszer eredményeire alapozva a tervező csapat **politikai ajánlásokat** fogalmaz meg, amelyeket elfogadásra ajánl mind helyi, mind regionális, mind pedig nemzeti szinten. A közösen kialakított és elfogadott vizsgálati eredmények, stratégia és politikai ajánlások, a közös munka során létrejövő szakmai tapasztalat példaként szolgálhat hasonló európai kezdeményezésekhez.

A stratégia és a szakmapolitikai javaslatok az alábbi tématerületekre fókuszálnak:

- A kiszolgáltatottság csökkentése (a vízkészletek ésszerű felhasználása, a megfelelő földhasználat, éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás és annak hatásainak csökkentése, a tényleges és potenciális környezeti kockázatok jobb megértése)
- A különböző intézkedések területi következményeinek felismerése (területi konfliktusok feltérképezése, a területhasználatban történő változások nyomon követése a történelmi folyamatok fényében)
- A fizikai és funkcionális kommunikációs csatornák fejlesztése (hagyományos társadalmi hálózatok megújítása, infrastruktúra és településhálózat fejlesztés, életképes többközpontúság kialakítása, a települések határokon átnyúló kapcsolatainak megújítása, a közúti és vasúti határátkelők helyreállítása, a határokon átnyúló együttműködés erősítése, transznacionális tudás-csere)
- A természeti és kulturális értékek használatának összehangolása (a fenntartható területhasználat, a vízgazdálkodás és a környezetvédelmi tudatosság, közös felelősség kialakítása a Tisza folyóért)
- Közös fejlesztési célok meghatározása és a fejlesztési források hatékony elosztásának elősegítése.

